

Nr 285.

Godkänd av första kammaren den 7 juni 1932.

Godkänd av andra kammaren den 7 juni 1932.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lantmäteriuundervisningens anordnande vid tekniska högskolan m. m. jämte en i ämnet väckt motion.

(Statsutskottets utlåtanden nr 89 och 109 samt sammansatt stats- och bankoutskotts utlåtande nr 10.)

Till Konungen.

I den till riksdagen den 4 januari 1932 avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1932/1933 har Eders Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln (punkt 122 av det vid statsverkspropositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för nämnda dag) föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition angående lantmäteriuundervisningens anordnande vid tekniska högskolan m. m., som kunde varda riksdagen förelagd,

dels beräkna en ökning av det ordinarie förslagsanslaget till avlöningar vid tekniska högskolan, nu 720,440 kronor, med 17,440 kronor till 737,880 kronor;

dels beräkna en höjning av det i riksstaten under Tekniska högskolan: Vissa omkostnader för uppehållande av högskolans verksamhet uppförda ordinarie reservationsanslaget till stipendier åt elever vid tekniska högskolan, nu 5,000 kronor, med 1,000 kronor till 6,000 kronor;

dels beräkna en höjning av det i riksstaten under Tekniska högskolan: Vissa omkostnader för uppehållande av högskolans verksamhet uppförda ordinarie reservationsanslaget till materiel m. m., nu 325,000 kronor, med 4,000 kronor till 329,000 kronor;

dels till beredande av ökade medel till samlingar och laborationer vid tekniska högskolan för budgetåret 1932/1933 beräkna ett extra anslag av 47,000 kronor;

dels till beredande av ökade medel för tekniska högskolan till uppvärmning, belysning och diverse utgifter för budgetåret 1932/1933 beräkna ett extra anslag av 56,000 kronor;

dels till bokinköp, bokbindning m. m. för tekniska högskolans bibliotek för budgetåret 1932/1933 beräkna ett extra reservationsanslag av 5,000 kronor;

dels till resekostnads- och traktamentsersättningar åt lärare och studerande vid tekniska högskolans fackavdelning för lantmåteri för deltagande i excursioner och fältövningar m. m. beräkna ett extra reservationsanslag av 5,000 kronor;

dels ock till övergångskostnader för lantmåteriundervisningen för budgetåret 1932/1933 beräkna ett extra reservationsanslag av 28,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 19 februari 1932 dagtecknad proposition, nr 124, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för sistnämnda dag, föreslagit riksdagen att

I. besluta, att lantmåteriundervisningen skall, i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 19 februari 1932 tillstyrkt, från och med den 1 juli 1932 anordnas vid tekniska högskolan såsom en särskild fackavdelning för lantmåteri;

II. a) å personalstaten för tekniska högskolan från och med budgetåret 1932/1933 uppföra ytterligare en kontorsbiträdesbefattning med placering för innehavaren av denna befattning i lönegraden B 4;

b) öka det i den nuvarande ordinarie staten för tekniska högskolan uppförda förslagsanslaget: avlöningar till ordinarie förvaltningspersonal, nu 31,600 kronor, med 2,600 kronor, till 34,200 kronor samt förty höja det i riksstaten upptagna ordinarie förslagsanslaget till tekniska högskolan, avlöningar, med 2,600 kronor;

III. a) å personalstaten för tekniska högskolan från och med budgetåret 1932/1933 uppföra ytterligare en vaktmästarbefattning med placering för innehavaren av denna befattning i lönegraden B 5;

b) öka det i den nuvarande ordinarie staten för tekniska högskolan uppförda förslagsanslaget: avlöningar till ordinarie vaktmästare m. fl., nu 73,300 kronor, med 3,000 kronor till 76,300 kronor samt förty höja det i riksstaten upptagna ordinarie förslagsanslaget till tekniska högskolan, avlöningar, med 3,000 kronor;

IV. öka den i den ordinarie staten för tekniska högskolan uppförda anslagsposten, arvoden till speciallärare, nu 105,620 kronor, med 13,600 kronor

till 119,220 kronor samt förty höja det i riksstaten upptagna ordinarie förslagsanslaget till tekniska högskolan, avlöningar, med 13,600 kronor;

V. öka den i den ordinarie staten för tekniska högskolan uppförda anslagsposten: arvoden till tillfälliga lärarbiträden och assistenter, nu 51,200 kronor, med 1,000 kronor till 52,200 kronor samt förty höja det i riksstaten upptagna ordinarie förslagsanslaget till tekniska högskolan, avlöningar, med 1,000 kronor;

VI. öka den i den ordinarie staten för tekniska högskolan uppförda anslagsposten: avlöningar till icke-ordinarie vaktmästare m. fl., nu 16,020 kronor, med 480 kronor till 16,500 kronor samt förty höja det i riksstaten upptagna ordinarie förslagsanslaget till tekniska högskolan, avlöningar, med 480 kronor;

VII. vid bifall till vad under II—VI hemställts höja det i riksstaten upptagna ordinarie förslagsanslaget till tekniska högskolan, avlöningar, nu 720,440 kronor, med 20,680 kronor till 741,120 kronor;

VIII. — med uteslutande ur riksstaten av det under tekniska högskolan: vissa omkostnader för uppehållande av högskolans verksamhet upptagna ordinarie reservationsanslaget till stipendier åt elever — under samma rubrik uppföra ett ordinarie reservationsanslag till stipendier åt studerande å 6,000 kronor;

IX. höja den i staten för tekniska högskolan B. Vissa omkostnader för uppehållande av högskolans verksamhet, materiel m. m. ingående, såsom särskilt reservationsanslag betecknade anslagsposten till samlingar och laborationer, nu 150,000 kronor, med 3,000 kronor till 153,000 kronor samt förty höja det ordinarie reservationsanslaget till materiel m. m. vid tekniska högskolan, nu 325,000 kronor, med 3,000 kronor till 328,000 kronor;

X. till beredande av ökade medel till samlingar och laborationer vid tekniska högskolan för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra anslag av 47,000 kronor att av Eders Kungl. Maj:t fördelas på de olika avdelningarna vid högskolan, på sätt Eders Kungl. Maj:t finner skäligt bestämma;

XI. till beredande av ökade medel för tekniska högskolan till uppvärmning, belysning och diverse utgifter för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra anslag av 56,000 kronor;

XII. till bokinköp, bokbindning m. m. för tekniska högskolans bibliotek för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 5,000 kronor;

XIII. till resekostnadsersättningar åt studerande vid tekniska högskolans fackavdelning för lantmäteri för deltagande i exkursioner och fältövningar för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,000 kronor att utgå enligt de närmare bestämmelser, som av Eders Kungl. Maj:t meddelas;

XIV. till övergångskostnader för lantmäteriuundervisningen för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 29,700 kronor att utgå med

den fördelning och i enlighet med de närmare bestämmelser, som av Eders Kungl. Maj:t meddelas;

XV. a) medgiva, att för läraren i geodesi vid lantmäteriundervisningen, professorn, filosofie doktorn Sven Tryggve Salomon Rubin må från och med den 1 juli 1932 inrättas en personlig professur i geodesi med de åligganden för Rubin, som av Eders Kungl. Maj:t bestämmas;

b) medgiva, att Rubin må såsom innehavare av nämnda professur från allmänna indragningsstaten åtnjuta avlöning i lönegraden B 30 enligt bestämmelserna i gällande avlöningsreglemente för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen,

c) föreskriva, att Rubin skall vara skyldig att i tillämpliga delar underkasta sig ej mindre de i nyssberörda avlöningsreglemente stadgade villkoren och bestämmelserna än även 1907 års lag angående civila tjänst innehavares rätt till pension jämte de i anslutning till samma lag i pensionshänseende utfärdade bestämmelserna för vissa tjänstemän vid statsdepartement och andra till den civila statsförvaltningen hörande verk.

I samband härmed har riksdagen till behandling förehaft en inom riksdagen väckt motion (I: 311), vari hemställts, att riksdagen vid bifall i övrigt till Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 124 ville för sin del besluta, att det skall ankomma på tekniska högskolans myndigheter att bland sökande till fackavdelningen för lantmäteri efter stadgade grunder utse elever till det antal, dock högst 20, som lantmäteristyrelsen för varje läsår bestämt.

Till stöd för det i motionen framförda yrkandet har — efter en redogörelse för de olika förslag till bestämmelser rörande antagande av studerande vid fackavdelningen för lantmäteri, som under ärendets handläggning framkommit — anförts följande:

Det lärers få anses principiellt riktigast, att, därest för vinnande av inträde såsom studerande vid en högskola vissa fordringar uppställts av vederbörande statsmakter, det ock bör tillkomma högskolan själv att tillse, att dessa fordringar iakttagas. Detta är en av sakens natur betingad regel i alla de fall, då tillträdet till högskolan står fritt för alla, som uppfylla de härför stadgade krav; så är exempelvis fallet vid rikets universitet. Samma regel tillämpas i regel även i de fall, då tillträdet till en högskola är av utrymmes- eller andra skäl begränsat. Tekniska högskolan antager sålunda själv sina civila elever vid alla högskolans avdelningar; någon befogenhet i detta avseende tillkommer ej exempelvis järnvägsstyrelsen, telegrafstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, kommerskollegiet o. s. v., oaktat en stor procent av de vid högskolan utexaminerade ingenjörerna sedermera vinna anställning vid dessa styrelser eller vid verk, lydande under desamma. Det torde icke finnas något bärkraftigt skäl att i detta avseende förläna lantmäteristyrelsen en företrädesställning gentemot övriga nu nämnda styrelser, en företrädesställning, på vilken lantmäteristyrelsen i sitt över de sakkunnigas förslag avgivna yttrande ej gjort anspråk. Det har för övrigt ej påvisats, att de av de sakkunniga föreslagna bestämmelserna i ämnet skulle vara mer komplicerade än motsvarande bestämmelser att tillämpas vid prövning av ansökningar om inträde

till högskolans övriga fackavdelningar; samma svårigheter gälla beträffande alla dessa bestämmelser, svårigheter, som, enligt vad erfarenheten givit vid handen, icke äro oöverkomliga.

Jag anser därför, att utväljandet av elever bland sökande till fackavdelningen för lantmäteri bör företagas av högskolans myndigheter i samma ordning som sker för övriga fackavdelningar, varemot bestämmandet av antalet elever helt naturligt bör förbehållas åt lantmäteristyrelsen. Skulle man finna den av tekniska högskolesakkunniga föreslagna anordningen alltför komplicerad, lär en förenkling lätteligen kunna vinnas på det sättet, att åt lantmäteristyrelsen uppdrages att i god tid, exempelvis före den 1 juli varje år, bestämma det antal elever, dock högst 20, som för nästkommande läsår bör få intagas i högskolans fackavdelning för lantmäteri, och därom lämna högskolan besked.

Såsom i statsrådsprotokollet erinrats, ansåg sig 1931 års riksdag icke kunna bifalla ett då framlagt förslag om upprättande av en fristående högskola för lantmäteriuundervisningen utan uttalade sig i stället för att nämnda undervisning borde förläggas till tekniska högskolan.

Eders Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag utgår från riksdagens ovanberörda principbeslut och innebär, att lantmäteriuundervisningen från och med läsåret 1932/1933 skall förläggas till tekniska högskolan, där en särskild fackavdelning för lantmäteri skall inrättas.

Riksdagen — som i likhet med lantmäteristyrelsen och departementschefen finner det vara av vikt, att nuvarande provisoriska anordningar i fråga om lantmäteriuundervisningen snarast möjligt bringas att upphöra och att således ett slutligt avgörande av denna fråga nu vinnes — har bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande organisationsförslag, vilket synes innebära en ändamålsenlig lösning av frågan.

Beträffande förslagets detaljer vill riksdagen framhålla följande.

Beträffande *ordningen för antagande av elever vid fackavdelningen för lantmäteri* har departementschefen uttalat sin anslutning till ett av tekniska högskolans lärarkollegium framlagt förslag, enligt vilket åt lantmäteristyrelsen skulle förlänas befogenhet att efter de i tekniska högskolans stadgar uppställda fordringarna för inträde utse ett antal studerande, ej överstigande 20, vilka av lantmäteristyrelsen skulle garanteras anställning som lantmätare, sedan de med godkända vitsord genomgått undervisningen vid högskolan. De sålunda av lantmäteristyrelsen utsedda skulle anmälas av denna för inträde i tekniska högskolans fackavdelning för lantmäteri senast den 25 augusti varje år. Kollegienämnden hade därefter att bevilja dessa av lantmäteristyrelsen anmälda inträde i sagda fackavdelning. För den händelse att lantmäteristyrelsen något år skulle till inträde anmäla ett mindre antal än 20 studerande, skulle kollegienämnden kunna utfylla de lediga platserna genom att antaga ett i motsvarande grad ökat antal studerande inom fackavdelningen för väg- och vattenbyggnad.

I motionen I: 311 har däremot föreslagits, att det skulle ankomma på tekniska högskolans myndigheter att bland sökande till fackavdelningen för

lantmäteri efter stadgade grunder utse elever till det antal, dock högst 20, som lantmäteristyrelsen för varje läsår bestämt.

Enligt riksdagens förmenande finnes det — med hänsyn till det förhållandet, att de studerande inom lantmäterifackavdelningen praktiskt taget utslutande komma att vinna sin framtida utkomst inom lantmäterikåren — fullt fog för förslaget, att det årliga antalet studerande inom nämnda fackavdelning bestämmas av den myndighet, lantmäteristyrelsen, som äger den bästa överblicken över behovet av arbetskrafter för lantmätarbanan. Där emot vill det förefalla, som om de starkaste skälen tala för att den institution, som skall handhava och bära ansvaret för de studerandes utbildning, också erhåller det avgörande inflytandet i fråga om utseendet av dem, som vinna inträde vid nämnda fackavdelning. Med hänsyn härtill har riksdagen biträtt det i motionen I: 311 framförda yrkandet.

I fråga om *lärarbefattningarna* har departementschefen — i anslutning till ett av de tekniska högskolesakkunniga framlagt förslag — förordat inrättandet av en professur i ämnet skiftesläggningslära. Såsom av statsrådsprotokollet inhämtas, motsvarar ämnesområdet för den sålunda föreslagna lärarbefattningen en i de tidigare förslagen upptagen professur i ämnet jorddelningslära. Detta ämnes viktigaste delar hava, enligt vad riksdagens vederbörande utskott inhämtat, ansetts vara jordvärdering och uppskattning, jorddelnings- och skiftesekonomi, skiftesläggning, utflyttnings- och väganläggningsfrågor till den del, de ej äro byggnadsteknik, samt ersättningsfrågor mellan sakägare. Enligt på förevarande område vedertaget språkbruk är skiftesläggning endast den del av ämnet, som avser bestämmandet av de nya ägilotternas läge och gränser vid skifte och delning av jord. Den föreslagna professurens benämning synes med hänsyn härtill böra ändras därhän, att dess namn mera fullständigt täcker det för densamma avsedda ämnesinnehållet. I sådant hänseende har riksdagen ansett sig böra bestämma benämningen skifteslära.

Vidare har Eders Kungl. Maj:t föreslagit inrättande med avlöning från allmänna indragningsstaten av en personlig professur för läraren i geodesi vid lantmäteriuundervisningen, professorn S. T. S. Rubin.

Riksdagen vill framhålla, att anordningen med personliga tjänster med avlöning från allmänna indragningsstaten tidigare kommit till användning främst när det gällt att vid en statsinstitution binda en arbetskraft, som dokumenterat sig såsom synnerligen skicklig på ett visst verksamhetsområde, vilket annars ej ansetts böra få särskild företrädare vid institutionen i fråga. Ehuru de förutsättningar, vilka sålunda brukat av riksdagen uppställas för inrättande av personliga tjänster, ej här föreligga — riksdagen vill erinra, att tekniska högskolan redan har en ordinarie professorsbeställning i geodesi — har riksdagen dock ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts här förevarande förslag. Härför tala dels hänsynen till professor Rubins mångåriga och väl vitsordade tjänstgöring vid lantmäteriuundervisningen, dels de rent

praktiska skäl, som av departementschefen anförts till förmån för denna av honom tillstyrkta övergångsanordning.

De av Eders Kungl. Maj:t i här förevarande hänseende föreslagna närmare föreskrifterna hava ej givit riksdagen anledning till erinran.

Med anledning av vad departementschefen anfört angående beredande av medel till *arvode åt sekreteraren hos tekniska högskolans styrelse*, anser riksdagen det kunna ifrågasättas, huruvida det är nödvändigt, att särskild befattningshavare utanför högskolans kansli förordnas för detta ändamål. Denna fråga torde emellertid erfordra en närmare undersökning genom Eders Kungl. Maj:ts försorg, varför riksdagen i avbidan härå icke ansett sig böra vidtaga någon ändring i den av Eders Kungl. Maj:t föreslagna anordningen.

I övrigt har Eders Kungl. Maj:ts föreliggande förslag icke givit riksdagen anledning till erinran.

Under återopande av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen

I. i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till ovanberörda motion (I: 311), beslutat, att lantmäteriuundervisningen skall, i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 19 februari 1932 tillstyrkt samt under iakttagande tillika av vad riksdagen i det föregående anfört, från och med den 1 juli 1932 anordnas vid tekniska högskolan såsom en särskild fackavdelning för lantmäteri;

II. a) å personalstaten för tekniska högskolan från och med budgetåret 1932/1933 uppfört ytterligare en kontorsbiträdesbefattning med placering för innehavaren av denna befattning i lönegraden B 4;

b) ökat det i den nuvarande ordinarie staten för tekniska högskolan uppförda förslagsanslaget: avlöningar till ordinarie förvaltningspersonal, nu 31,600 kronor, med 2,600 kronor till 34,200 kronor samt förty höjt det i riksstaten upptagna ordinarie förslagsanslaget till tekniska högskolan, avlöningar, med 2,600 kronor;

III. a) å personalstaten för tekniska högskolan från och med budgetåret 1932/1933 uppfört ytterligare en vaktmästarbefattning med placering för innehavaren av denna befattning i lönegraden B 5;

b) ökat det i den nuvarande ordinarie staten för tekniska högskolan uppförda förslagsanslaget: avlöningar till ordinarie vaktmästare m. fl., nu 73,300 kronor, med 3,000 kronor till 76,300 kronor samt förty höjt det i riksstaten upptagna ordinarie förslagsanslaget till tekniska högskolan, avlöningar, med 3,000 kronor;

IV. ökat den i den ordinarie staten för tekniska högskolan uppförda anslagsposten, arvoden till speciallärare, nu 105,620 kronor, med 13,600 kronor till 119,220 kronor samt förty höjt det i riksstaten upptagna ordinarie förslagsanslaget till tekniska högskolan, avlöningar, med 13,600 kronor;

V. ökat den i den ordinarie staten för tekniska högskolan uppförda anslagsposten: arvoden till tillfälliga lärarbiträden och assistenter, nu 51,200 kronor, med 1,000 kronor till 52,200 kronor samt förty höjt det i riksstaten upptagna ordinarie förslagsanslaget till tekniska högskolan, avlöningar, med 1,000 kronor;

VI. ökat den i den ordinarie staten för tekniska högskolan uppförda anslagsposten: avlöningar till icke-ordinarie vaktmästare m. fl., nu 16,020 kronor, med 480 kronor till 16,500 kronor samt förty höjt det i riksstaten upptagna ordinarie förslagsanslaget till tekniska högskolan, avlöningar, med 480 kronor;

VII. med anledning av sina under II—VI omförmälda beslut höjt det i riksstaten upptagna ordinarie förslagsanslaget till tekniska högskolan, avlöningar, nu 720,440 kronor, med 20,680 kronor till 741,120 kronor;

VIII. — med uteslutande ur riksstaten av det under tekniska högskolan: vissa omkostnader för uppehållande av högskolans verksamhet upptagna ordinarie reservationsanslaget till stipendier åt elever — under samma rubrik uppfört ett ordinarie reservationsanslag till stipendier åt studerande å 6,000 kronor;

IX. höjt den i staten för tekniska högskolan B. Vissa omkostnader för uppehållande av högskolans verksamhet, materiel m. m. ingående, såsom särskilt reservationsanslag betecknade anslagsposten till samlingar och laborationer, nu 150,000 kronor, med 3,000 kronor till 153,000 kronor samt förty höjt det ordinarie reservationsanslaget till materiel m. m. vid tekniska högskolan, nu 325,000 kronor, med 3,000 kronor till 328,000 kronor;

X. till beredande av ökade medel till samlingar och laborationer vid tekniska högskolan för budgetåret 1932/1933 anvisat ett extra anslag av 47,000 kronor att av Eders Kungl. Maj:t fördelas på de olika avdelningarna vid högskolan, på sätt Eders Kungl. Maj:t finner skäligt bestämma;

XI. till beredande av ökade medel för tekniska högskolan till uppvärmning, belysning och diverse utgifter för budgetåret 1932/1933 anvisat ett extra anslag av 56,000 kronor;

XII. till bokinköp, bokbindning m. m. för tekniska högskolans bibliotek för budgetåret 1932/1933 anvisat ett extra reservationsanslag av 5,000 kronor;

XIII. till resekostnadsersättningar åt studerande vid tekniska högskolans fackavdelning för lantmäteri för deltagande i exkursioner och fältövningar för budgetåret 1932/1933 anvisat ett extra reservationsanslag av 1,000 kronor att utgå enligt de närmare bestämmelser, som av Eders Kungl. Maj:t meddelas;

XIV. till övergångskostnader för lantmäteriundervisningen för budgetåret 1932/1933 anvisat ett extra reservationsanslag av 29,700 kronor att utgå med den fördelning och i enlighet med de närmare bestämmelser, som av Eders Kungl. Maj:t meddelas;

XV. a) medgivit, att för läraren i geodesi vid lantmäteriundervisningen, professorn, filosofie doktorn Sven Tryggve Salomon Rubin må från och med den 1 juli 1932 inrättas en personlig professur i geodesi med de åligganden för Rubin, som av Eders Kungl. Maj:t bestämmas;

b) medgivit, att Rubin må såsom innehavare av nämnda professur från allmänna indragningsstaten åtnjuta avlöning i lönegraden B 30 enligt bestämmelserna i gällande avlöningsreglemente för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen;

c) föreskrivit, att Rubin skall vara skyldig att i tillämpliga delar underkasta sig ej mindre de i nyssberörda avlöningsreglemente stadgade villkoren och bestämmelserna än även 1907 års lag angående civila tjänstinnehavares rätt till pension jämte de i anslutning till samma lag i pensionshänseende utfärdade bestämmelserna för vissa tjänstemän vid statsdepartement och andra till den civila statsförvaltningen hörande verk.

Stockholm den 7 juni 1932.

Med undersåtlig vörtnad.
